

Omfang, og Haandværkere, der i forskjellige Retninger næsten fabrikmæssig drive deres Haandværk omkring paa Landet, saa maa det nødvendigviis have stor Indflydelse paa Tilstanden i den Kjøbstad, der hidtil har haft dette Opland og har gjort Regning paa, hvad den paa Grund af Forholdene kunde, at faae Afsetning paa slige Gjenstande. Jeg er overbevist om, at flere af vore Kjøbstæder vilde komme til at florere langt mere end tidligere, naar Næringsloven træder i Kraft, det har jeg aldrig betvivlet; men idet jeg paastod, at flere af vore mindre Kjøbstæder vilde gaae tilgrunde, antydede jeg tillige, hvad jeg meente dermed, nemlig, at endeel af Eiendommene i disse Kjøbstæder vilde tabe i Værdi, flere af dem vilde komme til at staae tomme og vilde ikke kunne finde Kjøbere, idet Indvaanerne søge andre Stæder hen for at erhverve deres Ophold; dette finder allerede Sted, jeg kan opgive Kjøbstæder, hvor Saadant allerede har fundet Sted, og det kan ikke undgaaes i flere mindre Kjøbstæder. Det andet Punkt, hvori den ærede Rigsdagsmand maa have misforstaaet mig, er, naar han siger, at jeg har udtalt, at Proprietairerne ere nogle forfærdelige Folk. Dette har jeg ikke talt et Ord om; tværtimod siger jeg, at Proprietairerne ere nogle overordentlig elskværdige Mennesker og jeg har slet ikke Noget imod dem; men det, jeg har imod, er en Proprietairvalgklasse, og dersom den ærede Rigsdagsmand havde forstaaet dette rigtigt og lagt Mærke til, at det var Meningen af mine Ord, vilde han ikke have tillagt mig den Mening, at jeg anseer Proprietairerne for forfærdelige Folk. Jeg skal nu tillade mig at yttre et Par Ord om, hvad den høitærede Minister udtalte med Hensyn til mit forrige Foredrag. Det Første, den høitærede Minister udtalte, var, at det var utidigt nu at komme med Betimelighedshensyn, og at vi havde lidt saa meget under, at dette Hensyn var gjort gjældende i en tidligere Tid. Nu kunne vi ganske vist være enige om, at Betimelighedshensyn i en tidligere Tid ere komne altfor meget frem og i Utide; men deraf følger dog ikke nødvendigviis, at enhver Lov nu i vore Dage under vor frie Forfatning til enhver givne Tid skal være betimelig; det ene er slet ikke en Følge af det Andet. Den

ærede Minister har vistnok været i det Tilfælde oftere i det parlamentariske Liv at finde en Lov ubetimelig, og vil vistnok komme til i Fremtiden at gjøre Ubetimelighedshensyn gjældende imod flere Love, der kunne komme frem, saa det er Noget, synes mig, man ikke saaledes kan afvise, og derfor er det urigtigt at fremkomme dermed, især da man har lidt under dette Hensyn tidligere. Jeg troer, at det, om en Lov er betimelig eller ubetimelig, maa i ethvert Tilfælde beroe paa, om de Grunde, der ansøres derfor, ere holdbare eller ikke. Den høitærede Minister har i et tidligere Foredrag opfordret til at nævne, om man kunde paavise, at Kjøbstæderne efter Loven kom til at staae slettere med Hensyn til deres kommunale Forfatning og Selvstændighed, end de tidligere stode. Jeg nævnte udtrykkeligt et saadant Forhold, hvorved de vilde komme til at staae slettere, og jeg anførte, at hvor der er Tale om fælles Indretninger for Kjøbstæderne og Landet, det være sig Bygninger i forskellige Diemed eller lignende — det vil som oftest være Bygninger, hvorom Spørgsmaalet kan have større Betydning — der staae Byerne langt bedre nu, end de efter den nye Lov vilde komme til at staae, da de nu ere selvstændige og kunne forhandle med eller staae som Part over for Amtsraadet paa Landets Vegne, og en Beslutning af Amtsraadet kan ikke nøde dem til at tage Deel i Beføstningerne ved Opførelsen af slige Bygninger, naar de ikke ere enige deri med Amtsraadet eller ved en selvstændig Beslutning slutte sig til dette. Nu er det aabenbart, at i flere Retninger vilde Kjøbstæderne komme til at staae slettere efter denne Lov, idet derfra kun 3 Mænd vælges til Amtsraadet, hvori der sidder 9 Mænd fra Landet, der altsaa imod disse 3 Medlemmers Mening kunne tage Beslutning om Opførelsen af slige Bygninger, hvori da Kjøbstæderne skulle tage Deel, saa at de altsaa i flere Tilfælde vilde kunne blive paanødte endeel Omkostninger imod deres Villie, medens Saadant ikke kan skee under den nærværende Tilstand. Det forekommer mig klart, at dette er en Tillbagegaaen i saa Henseende; dette nægtede den ærede Minister heller ikke igaar; men hvorledes tog han det? — Han sagde, at denne Ordning ikke vil komme Kjøbstæderne til Skade i oeconomic Henseende, da